

**आचार्यप्रथमवर्षम्
प्रथमसत्रार्द्धम्
सूर्यसिद्धान्तः
प्रश्नोत्तराणि**

1. सूर्यसिद्धान्तस्य रचयिता कः?
सूर्यसिद्धान्तः आर्षग्रन्थः अस्ति।
2. सूर्यसिद्धान्तस्य उपदेष्टा कः अस्ति?
भगवान् भास्करः
3. सूर्यसिद्धान्तस्य व्युत्पत्तिः का?
सूर्यतः आगतः सिद्धान्तः सूर्यसिद्धान्तः
4. सिद्धान्तस्य व्युत्पत्तिः का?
सिद्धः अन्तः सिद्धान्तः अथवा वादिप्रतिवादिभ्यां निर्णितो अन्तः सिद्धान्तः।
5. सूर्यसिद्धान्तस्य मंगलाचरणं किम्? व्याख्यायताम्।

**अचिन्त्याव्यक्तरूपाय निर्गुणाय गुणात्मने।
समस्तजगदाधारमूर्तये ब्रह्मणे नमः॥**

न चिन्तितुं योग्यम् अचिन्त्यम्, न व्यक्तम् अव्यक्तम्, तथाभूतम् अचिन्त्यम् अव्यक्तञ्च रूपं स्वरूपं यस्य तस्मै। सत्त्वरजतमोरूपाः गुणाः निर्गताः यस्मात् तस्मै सत्त्वरजतमोगुणातीताया। गुणाः आत्मा स्वरूपं यस्य तस्मै नित्यज्ञानसुखस्वरूपाय प्रकृतिरूपाय। समस्तस्य निखिलस्य स्थावरजङ्गमात्मकस्य जगतः उत्पत्तिस्थितिविनाशवतः आधाराः आश्रयभूताः ब्रह्मविष्णुशिवरूपाः मूर्तयः स्वरूपाणि यस्य तस्मै। ब्रह्मविष्णुशिववात्मकाय इत्यर्थः। बृंहतीति ब्रह्म अर्थात् बृहत्त्वादपरिच्छिन्नत्वात् जगद्व्यापकं यत्, तस्मै जगद्व्यापकाय ब्रह्मणे नमः इत्यर्थः।

6. अचिन्त्यम् इति कस्य विशेषणम्?
ब्रह्मणः
7. अव्यक्तरूपम् किम्?
ब्रह्म
8. निर्गुणम् इति शब्दस्य को भावः?
सत्त्वरजस्तमोगुणातीतम् इति भावः
9. गुणात्मकम् इति शब्दस्य कोऽर्थः?
ब्रह्मणः इत्यर्थः
10. कृते इति शब्दस्य कोऽर्थः?
सत्ययुगे
11. मयः कः आसीत्?
मयः रावणस्य श्वसुरः मन्दोदर्याः पिता आसीत्।
12. वेदाङ्गम् अग्रम् इत्यनेन किं शास्त्रम् अभिप्रेतमस्ति?
ज्योतिषशास्त्रम्
13. विवस्वन्तम् इत्यस्य कोऽर्थः?

- सूर्यः
14. मयासुरः कीदृशं तपः कृतवान्?
सुदुश्चरं तपः कृतवान्
 15. मयासुरः ज्योतिषशास्त्रज्ञानाय कस्य देवस्य आराधना कृतवान्?
श्रीसूर्यदेवस्य
 16. वरार्थिने इति शब्दस्य कः अर्थः?
वरार्थिने इत्यस्य ज्योतिषशास्त्रज्ञानार्थिने मयाया।
 17. तेन तपसा कः तोषितः?
तेन तपसा सूर्यः तोषितः।
 18. कालाश्रयं ज्ञानम् इत्यनेन किम् अभिप्रेतम्?
कालाश्रयं ज्ञानम् इत्यनेन ज्योतिषशास्त्रज्ञानम् इति अभिप्रेतम् अस्ति।
 19. न मे तेजः सहः कश्चित् इत्यत्र मे इत्यनेन किम् अभिप्रेतम्?
मे इत्यनेन सूर्यस्य इति अभिप्रेतम्।
 20. मदंशः पुरुषोऽयम् इत्यस्य कः आशयः?
मदंशः पुरुषोऽयम् इत्यस्य सूर्याशपुरुषः इत्याशयः।
 21. स पुमान् मयमाह इत्यत्र स पुमान् इत्यस्य कः अर्थः?
स पुमान् इत्यस्य सूर्याशपुरुषः इत्यर्थः।
 22. सूर्याशपुरुषस्य अग्रे प्राञ्जलिः कः स्थितः आसीत्?
प्राञ्जलिः मयासुरः स्थितः आसीत्।
 23. सूर्यसिद्धान्तस्य मंगलाचरणे ग्रन्थकारः कं देव नमस्करोति?
सूर्यस्य
 24. सूर्यसिद्धान्तः कस्य तपः फलम्?
मयासुरस्य
 25. मयासुराय साक्षात् भगवान् सूर्यः ग्रहणितस्य उपदेशं कथं न कृतवान्?
न मे तेजः सहः कश्चिदाख्यातुं नास्ति मे क्षणः।
 26. मदंशः पुरुषोऽयं ते निःशेषं कथयिष्यति॥
अत्र कारणं द्वयं अस्ति। एकं तु इदं यत् सूर्यस्य तेजः अत्यन्तं तीक्ष्णम् अस्ति इति कारणात् कश्चिदपि जनः तस्य पाश्र्वे स्थातुं न शक्नोति। द्वितीयं कारणम् इदं यत् सूर्यस्य सततगमनशीलत्वात् तस्य पाश्र्वे शास्त्रकथनार्थं समयः अपि नास्ति।
 27. कालः मुख्यरूपेण कतिविधः? के च।
द्विविधः। सूक्ष्मकालः स्थूलकालश्च
 28. कालकालः कः?
भूतसंहारकारकः
 29. कलनात्मकः कालः कतिविधः?
द्विविधः
 30. सूक्ष्मकालस्य अपरं नाम किम्?

- अमूर्तः कालः।
31. मूर्तकालस्य अपरा संज्ञा लेख्या।
स्थूलकालः।
32. निमेषस्य सहस्रत्रयतमः भागः किं कथ्यते?
त्रुटिः
33. नारदमते त्रुटेः परिभाषां लिखतु।
सूच्या भिन्ने पद्मपत्रे त्रुटिरित्यभिधीयते।
34. प्राणस्य किं लक्षणम्?
सुखासीनस्वस्थपुरुषस्य एकश्वासोच्छ्वासान्तर्वर्ती कालः प्राणः।
35. असुः इत्यस्य पर्यायं लिखतु।
प्राणः
36. १ विनाडी= कति प्राणाः?
षट्प्राणाः
37. कतिभिः विनाडिभिः घटी भवति?
षष्टिविनाडीभिः घटी भवति।
38. दण्डस्य द्वौ पयायौ लिखतु।
घटी, नाडी
39. एकस्मिन् दण्डे कति मिन्टानि भवन्ति?
२४ मिनट
40. दशदीर्घाक्षरोच्चारणकालः किं भवति?
प्राणः
41. नाक्षत्रम् अहोरात्रं कियद्भिः दण्डैः भवति?
षष्टिदण्डैः
42. एकस्मिन् नाक्षत्रमासे कति नाक्षत्रदिनानि भवन्ति?
त्रिंशत्नाक्षत्रदिनानि
43. सावनदिनस्य परिभाषां लिखतु।
सूर्योदयात् सूर्योदयं यावत् सावनं दिनम्।
44. ३० सावनदिनादि = किम्?
सावनमासः
45. एकस्मिन् चान्द्रमासे कति चान्द्रदिनानि भवन्ति?
त्रिंशत्
46. चान्द्रदिनं नाम किम्?
एकतिथिभोगकालः चान्द्रं दिनम्।
47. सूर्यस्य एकांशभोगकालः किं कथ्यते?
एकं सौरं दिनम्।

48. संक्रान्तिद्वयवर्तिकालः किं भवति?
सौरमासः
49. द्वादशचान्द्रमासैः किं वर्षं भवति?
चान्द्रवर्षम्।
50. सौरवर्षे कति सौरमासाः भवन्ति?
द्वादश
51. सावनवर्षं किम्?
सूर्यद्वादशराशिभोगकालः।
52. दिव्यदिनस्य परिभाषां लिखतु।
एकसौरवर्षं नाम दिव्यं दिनम्।
53. एकस्मिन् सावनवर्षे कति सावनदिनानि भवितुम् अर्हन्ति?
३६० सावनदिनानि।
54. अन्योन्यम् इत्यस्य कोऽर्थः?
परस्परम्
55. विपर्ययम् इत्यस्य कोऽर्थः?
विपरीतम्
56. अन्योन्यं विपर्यात् अहोरात्रं कयोः भवति?
देवासुरयोः
57. दिव्यवर्षे कति सौरवर्षाणि भवन्ति?
३६०
58. देवा भूपृष्ठे कुत्र वसन्ति?
सुमेरौ
59. कुमेरौ के वसन्ति?
असुराः
60. देवासुराणां क्षितिजवृत्तं किम्?
विषुवद्वृत्तम्
61. मेषादिषड्राशिगते सूर्ये कस्य दिनं कस्य च रात्रिः?
देवानां दिनम् असुराणां रात्रिः
62. असुराणां रात्रौ सूर्यः केषु राशिषु भवति?
तुलादिषड्राशिषु
63. महायुगे कति दिव्यवर्षाणि भवन्ति?
१२००० दिव्यवर्षाणि
64. महायुगे कति युगानि भवन्ति, कानि च तानि?
महायुगे चत्वारि युगानि भवन्ति, तानि कृत-त्रेता-द्वापर-कलिनामकानि सन्ति।

65. सौरवर्षप्रमाणेन महायुगमानं लिखतु।
४३,२०,००० सौरवर्षाणि
66. सन्ध्यासन्ध्यांशसहितं विज्ञेयम्। रिक्तं पूरयतु।
चतुर्युगम्
67. एकस्मिन् महायुगे धर्मस्य कति चरणाः भवन्ति।
दशचरणाः।
68. सत्ययुगे धर्मस्य कतिचरणाः भवन्ति?
चत्वारः चरणाः
69. महायुगस्य दशमः भागः त्रिभिः संगुण्य कस्य युगस्य मानं भवति?
त्रेतायाः
70. द्वापरयुगस्य मानं कथं ज्ञायते?
महायुगस्य दशमः भागः द्वाभ्यां संगुण्य द्वापरमानं भवति।
71. कस्यापि युगस्य सन्ध्यासन्ध्यांशमानं किम् भवति?
युगस्य षष्ठांशः सन्ध्यासन्ध्यांशमानम्।
72. द्वापरस्य सन्धिमानं साधयतु।
 $८६४०००/६=१४४०००$ द्वापरस्य सन्धिमानम्।
73. स्थूलकालस्य स्वरूपं स्पष्टयतु।
कालस्य मुख्यरूपेण द्वौ भदौ स्तः। एकः अस्ति लोकानामन्तकृत् कालः अर्थात् प्राणिनां संहारकारकः। अपरः अस्ति कलनात्मकः अर्थात् लोकैज्जातुं योग्यः गणनात्मकः कालः। स एव कालः लोके त्रुटि-घटी-पल-विपल-मास-वर्षादिनाभिः प्रसिद्धोऽस्ति। पुनः स गणनात्मकः कालः स्थूलसूक्ष्मत्वात् द्विधा अस्ति। स च स्थूलसूक्ष्माख्यः कालः एव क्रमशः मूर्तः तथा अमूर्तः कथ्यते। प्राणादिकालः स्थूलकालः, त्रुट्यादिकालः सूक्ष्मकालः इति।
74. सावनमानं विवेचयतु।
त्रिंशता नाक्षत्रघटिभिः नाक्षत्रम् अहोरात्रं भवति तथैव त्रिंशता सूर्योदयैः सावनमासः ज्ञेयः। अर्थात् सूर्योदयद्वयान्तर्गतः कालः सावनदिनं तथा त्रिंशत्सावनदिनैः एकः सावनमासः भवतीति भावः।
75. चान्द्रमानं स्पष्टयतु।
त्रिंशता तिथिभिः चान्द्रमासः।
 ३० तिथयः = १ चान्द्रमासः
 १२ चान्द्रमासाः = १ चान्द्रवर्षम्
76. सौरमानं विविच्य दिव्यमानं स्पष्टयतु।
सूर्यसंक्रान्त्यवधिकालेन कालेन सौरमासः उच्यते। अर्थात् सूर्यः यदा कस्मिंश्चिद् राशौ प्रविशति तदा सूर्यस्य संक्रान्तिः भवति। अर्थात् सूर्यस्य कस्मिंश्चिद् राशौ प्रवेशः एव संक्रमणं कथ्यते। तदेव संक्रमणं संक्रान्तिः उच्यते। तथा एकसंक्रान्तितः अपरसंक्रान्तिकालपर्यन्तं यः कालः स सौरमासः अथवा एकराशिप्रवेशकालात् अपरराशि प्रवेशकालं यावत् सौरः मासः। यतो हि संक्रान्तिद्वयमध्यवर्तिकालः एव सूर्यस्य एकराशिभोगकालः। तथा एकराशौ त्रिंशत् अंशाः भवन्ति। अतः त्रिंशदंशात्मकस्य एकराशेः सूर्यस्य भोगकालः एकः सौरमासः भवति।

- ३० अंशाः = १ सौरमासः
 १२ सौरमासाः = १ सौरवर्षम्
77. एकस्मिन् मन्वन्तरे कति युगानि भवन्ति?
 एकसप्ततिः।
78. कति सन्धयः भवन्ति?
 पञ्चदशः।
79. जलप्लवः कदा भवति?
 सन्धिकाले (मन्वादौ मन्वन्ते च)
80. मनोः अन्ते यः सन्धिः तस्य सौरवर्षप्रमाणेन कति वर्षाणि मानम् अस्ति?
 १७२८००० वर्षाणि
81. कल्पे कति महायुगानि भवन्ति?
 एकसहस्रम्।
82. एकस्मिन् ब्राह्माहोरात्रे कति कल्पाः भवन्ति?
 द्वौ कल्पौ
83. ब्रह्मणः रात्रिप्रमाणं किम्?
 कल्पमितम्
84. सकलचराचरजीवानां संहारः कदा भवति?
 कल्पान्ते
85. ब्रह्मा निजवर्षप्रमाणेन कति वर्षाणि जीवति?
 शतं वर्षाणि।
86. ब्रह्मणः कियन्मितम् आयुः व्यतीतम्?
 पञ्चाशद् वर्षाणि (आयुषः अर्धम्)।
87. वर्तमानकल्पे कति मनवः व्यतीताः?
 षट्मनवः
88. इदानीं यावत् कति वारं जलप्लवः अभवत्?
 सप्तवारम्
89. सम्प्रति कतमः मनुः प्रचलति? तस्य किं च नाम।
 सम्प्रति सप्तमः मनुः वैवस्वतमनुः तस्य नाम।
90. साम्प्रतिकमन्वन्तरे कति महायुगानि गतानि?
 सप्तविंशतिः
91. अष्टाविंशत् महायुगात् सम्प्रति कति युगानि व्यतीतानि? कानि च तानि?
 त्रीणि युगानि व्यतीतानि। तानि च कृत-त्रेता-द्वापरनामकानि सन्ति।
92. कल्पारम्भात् कियद्भिः दिव्यवर्षैः सृष्ट्यारम्भः अभवत्?
 ४७४०० दिव्यवर्षैः
93. सौरवर्षप्रमाणेन कल्पारम्भे ग्रहर्क्षदेवदैत्यादिसृजतः ब्रह्मणः कियान् कालः व्यतीतः?
 ४७४०० x ३६० = १७०६४००० सौरवर्षाणि।

94. प्रवहवायुवेगेन ग्रहव्रषाणि कस्यां दिशि गच्छन्ति?
पश्चिमायाम्।
95. नक्षत्रग्रहयोर्मध्ये कस्य स्वकीया गतिः भवति?
ग्रहस्य
96. स्वस्वगत्या ग्रहाः कस्यां दिशि गच्छन्ति?
पूर्वाभिमुखम्।
97. योजनात्मकप्रमाणेन कलात्मकमानेन वा ग्रहनक्षत्रयोः समाना गतिः?
योजनात्मकमानेन।
98. कलात्मकमानेन ग्रहाणां गतौ भेदः कथं जायते?
यतः ग्रहाणां कक्षाभेदः अस्ति।
99. कया गत्या ग्रहः भगणभोगं करोति?
कलात्मकगत्या।
100. शर्वरी इत्यस्य कोऽर्थः?
रात्रिः
101. अतिजवात् इत्यस्य कोऽर्थः?
अतिवेगात्
102. मन्दगतिको ग्रहः अल्पेन कालेन भचक्र भ्रमणं करोति वा अधिकेन कालेन?
अधिकेन कालेन, कालेन महताऽल्पगः इति वचनात्।
103. किन्नाम पौष्णम्?
रेवतीनक्षत्रम्
104. प्राचीनमते सर्वतः बहिः कस्य ग्रहस्य कक्षा वर्तते?
शनेः
105. ६० विकलानां का भवति?
एका कला
106. एकस्मिन् राशौ कियन्मिताः भागाः भवन्ति?
त्रिंशद् भागाः
107. एकस्मिन् भगणे कियन्तः राशयः भवन्ति?
द्वादश राशयः
108. एकस्मिन्महायुगे शुक्रस्य भगणाः कियन्तः भवन्ति?
४३,२०,००० भगणाः
109. केषां शीघ्रोच्चभगणाः सूर्यभगणतुल्याः भवन्ति?
भौमगुरुशनीनाम्
110. रद इति शब्देन का संख्या दृश्येते?
द्वात्रिंशत्
111. कौ ग्रहौ सूर्यस्यानुचरौ इव दृश्येते?
बुधशुक्रौ

112. कयोः ग्रहयोः शीघ्रोच्चस्य परिकल्पना न क्रियते?
सूर्यचन्द्रयोः
113. किन्नाम उच्चम्?
प्रतिवृत्तस्य (ग्रहभ्रमणवृत्तस्य वा) भुवः दूरतरः प्रदेशः एव उच्चम्।
114. कस्य वृत्तस्य केन्द्रं भूकेन्द्रं न भवति?
यस्मिन् वृत्ते भ्रमति खचरो नास्य मध्यं कुमध्ये अर्थात् ग्रहभ्रमणवृत्तस्य प्रतिवृत्तस्य वा केन्द्रं भूकेन्द्रं नास्ति।
115. कयोः सम्पातः पातशब्देन ज्ञायते?
ग्रहविमण्डलक्रान्तिवृत्तयोः सम्पातः।
116. चन्द्रमन्दोच्चभगणाः कियन्मिताः?
४,८८,२०३ भगणाः
117. कस्य विलोमा गतिः?
पातस्य विलोमा गतिः
118. अक्षि इति शब्देन का संख्या अवगम्यते?
२
119. महायुगे भ्रमाः कियन्मिताः।
१५८२२३७८२८
120. नाक्षत्रदिनस्य परिभाषा लेख्या।
पूर्वक्षितिजे कस्यापि नक्षत्रस्य एकस्मादुदयादपरोदयपर्यन्तं नाक्षत्रदिनम्।
121. सूर्यग्रहस्य सावनदिवसाः कियन्तः।
१५७७९१७८२८
122. महायुगे सूर्येन्दुभगणान्तरं किम्?
चान्द्रमासः
123. कयोरन्तरं महायुगीयाधिमासाः भवन्ति?
महायुगीयचान्द्रमास-सौरमायोरन्तरम्।
124. अवमशेषस्य का परिभाषा?
तिथ्यन्तसूर्योययोस्तु मध्ये सदैव तिष्ठत्यवमशेषम्।
125. महायुगे कयोः दिनान्तरं तिथिक्षयाः भवन्ति?
सावनचान्द्रयोः
126. को नाम भूमिसावनवासरः?
सूर्यस्य एकस्मादुदयादपरोदयपर्यन्तं भूमिसावनवासरः।
127. युगे भूमिसावनदिवसाः कियन्तः?
वसुद्व्यष्टाद्रिरूपाङ्कसप्ताद्रितिथयः (१५७७९१७८२८)
128. एकस्मिन् महायुगे सौरमासाः कियन्तः?
खचतुष्कसमुद्राष्टकुपञ्च
129. भोदया भानुगणैरुनिताः काः?
क्वहाः (भूमिसावनदिनानि)

130. महायुगीयग्रहभगणादयः कियन्तः गुणिताः कल्पीयाः भवन्ति?
सहस्रगुणिताः
131. कल्पे चन्द्रपातभगणाः कियन्मिताः भवन्ति?
२३२२३८०००
132. ग्रहाणां ये मन्दोच्चभगणाः तेषां कस्यां दिशि गतिः?
प्राग्दिशि
133. मनुदत्ताः इति शब्देन का संख्या स्वीक्रियते?
२१४
134. कल्पादितः सृष्टिकालावधिपर्यन्तं कियन्तः सौराब्दाः?
१७०६४०००
135. सम्प्रति कस्य मनोः कालः प्रचलति?
सप्तमवैवस्वतमनोः।
136. अहर्गणसाधनं कस्मिन् माने क्रियते?
अहर्गणसाधनं सावनमाने क्रियते
137. रविमासाः + अधिमासाः = किम्?
चान्द्रमासाः
138. सृष्टे प्रथमवारः कः आसीत्?
रविवासरः
139. गतावमानयनार्थं किं सूत्रं वर्तते?
यु. अ. मासा. + गतासौरमासाः
यु. सौ. मा.
140. मेघेशः कः भवति?
रवेः आद्राप्रवेशवारेणः मेघेशः भवति।
141. सृष्ट्यादौ सर्वे ग्रहाः कुत्र आसन्?
मेषादौ
142. मध्यमग्रहसाधनार्थं सूत्रं किम्?
यु. ग्रहभगणाः + अहर्गणः
यु. सावनदिवसाः
143. ग्रहाणां पातानयने का विशेषता?
विलोमगतयः पातास्तद्वच्चक्राद् विशोधिताः
144. संवत्सराः कति संख्यकाः भवन्ति?
षष्टिः संवत्सराः भवन्ति।
145. अतीचारः कदा भवति?
गुरुः यदि वर्षमध्ये द्विराशिचारं कृत्वा वक्रितः पुनः पूर्वाशिं एति तदा अतीचारः कथ्यते।
146. मध्यमग्रहसाधनस्य संक्षेपविधिः कः?
युगादितः अहर्गणानयने लाघवता भवति।

147. ध्रुवकस्य कोऽभिप्रायः?
ग्रन्थारम्भकाले मध्यमग्रहस्थानानि ध्रुवकसंज्ञया अभिधीयन्ता।
148. कृतयुगान्ते शशाङ्कोच्चमानं कियन्मितमासीत्?
मकरादौ शशाङ्कोच्चम्
149. कृतयुगान्ते चन्द्रपातमानं कियन्मितमासीत्?
चन्द्रपातस्तु तुलादिगः
150. मन्दचारिणः के?
मन्दोच्चपाताः
151. सूर्यसिद्धान्तानुसारं पाई इत्यस्य मानं किम्?
 $\sqrt{10}$ (करणी दश)
152. मध्यमभूपरिधिमानं कियद् वर्तते?
५०६०
153. स्पष्टभूपरिधेः सूत्रं किम्?
मध्यभूपरिधिः + लम्बज्या = स्पष्टभूपरिधिः
त्रिज्या
154. रेखादेशाः के के सन्ति?
रोहीतकम् अवन्ती कुरुक्षेत्रम् लंकाश्च।
155. रेखातः पश्चिमदिशि स्वदेशे सति फलं धनं ऋणं वा?
धनचालनफलं भवति।
156. गणितागतात् उन्मीलनात् उल्लंघ्य यदि दृक् सिद्धिः भवति तदा रेखादेशात् स्वदेशः कस्यां दिशि भवति?
तदा पूर्वस्यां दिशि स्वदेशः भवति।
157. वारप्रवृत्तिः कदा भवति?
तदा पूर्वस्यां दिशि स्वदेशः भवति।
158. अर्धरात्रिकालादनन्तरं यदि इष्टकालं भवेत् तदा चालनफलं ऋणं धनं वा भवति।
धनचालनं फलं भवति।
159. विक्षेपः कस्मिन् वृत्ते भवति?
विक्षेपः (शरः) कदम्बप्रोतवृत्ते भवति।
160. चन्द्रमसः परमशरफलाः कियन्मिताः भवन्ति?
२७० कलाः
161. मनुमानं स्पष्टयतु।
६ मनवः = ६ x ७१ = ४२६ महायुगानि = ५११२००० दिव्यवर्षाणि।
७ सन्धयः = ७ x ४८०० = ३३६०० दिव्यवर्षाणि
२७ महायुगानि = २७ x १२०० = ३२४००० दिव्यवर्षाणि
कृतयुगमानम् = ४८००० दिव्यवर्षाणि।
कल्पादितः कृतयुगान्ते गतकालमानम् = ५४७४४०० दिव्यवर्षाणि
६ मनवः = ६ x ७१ = ४३,२०,००० = १,४०३,२०,००० सौरवर्षाणि।

७ सन्धयः = ७ x १७,२८,००० = १,२०,९६,००० सौरवर्षाणि
 २७ महायुगानि = २७ x ४३,२०,००० = ११,६६,४०,००० सौरवर्षाणि
 १ कृतयुगमानम् = १७,२८,००० सौरवर्षाणि
 कल्पादितः कृतयुगान्तं यावत् गतकालः = १९७०७८४००० सौरवर्षाणि
 अर्थात् वर्तमानकल्पे कृतयुगान्तं यावत् १९७०७८४००० सौरवर्षाणि व्यतीतानि।
 त्रेतामानम् = १२,९६,००० सौरवर्षाणि
 द्वापरमानम् = ८,६४,००० सौरवर्षाणि
 कलिगताब्दाः = ५, ११५ सौरवर्षाणि
 कृतान्तात् गताब्दाः = २१, ६५, ११५ सौरवर्षाणि
 कल्पादितः कृतान्तं यावत् गताब्दाः = १९७०७८४००० सौरवर्षाणि

162. महायुगस्य मानं विविच्य कृतयुगादीनां सौरमानानि लिखतु।

६ मनवः = ६ x ७१ = ४३,२०,००० = १,४०३,२०,००० सौरवर्षाणि।
 ७ सन्धयः = ७ x १७,२८,००० = १,२०,९६,००० सौरवर्षाणि
 २७ महायुगानि = २७ x ४३,२०,००० = ११,६६,४०,००० सौरवर्षाणि
 १ कृतयुगमानम् = १७,२८,००० सौरवर्षाणि
 कल्पादितः कृतयुगान्तं यावत् गतकालः = १९७०७८४००० सौरवर्षाणि
 अर्थात् वर्तमानकल्पे कृतयुगान्तं यावत् १९७०७८४००० सौरवर्षाणि व्यतीतानि।
 त्रेतामानम् = १२,९६,००० सौरवर्षाणि
 द्वापरमानम् = ८,६४,००० सौरवर्षाणि
 कलिगताब्दाः = ५, ११५ सौरवर्षाणि
 कृतान्तात् गताब्दाः = २१, ६५, ११५ सौरवर्षाणि
 कल्पादितः कृतान्तं यावत् गताब्दाः = १९७०७८४००० सौरवर्षाणि

आचार्यप्रथमवर्षम्
प्रथमसत्रार्द्धम् (फलितज्योतिषम्)
द्वितीयपत्रम् - २०१८

1. मूर्तसंज्ञककालः कः?
2. षड्भिः प्राणैः किं स्यात्?
3. कृतयुगस्य दिव्यवर्षप्रमाणं किम्?
4. महायुगे कति सौरवर्षाणि भवन्ति?
5. इदानीं कतमः मनुः चलति?
6. एकस्य मनोः प्रमाणं किम्?
7. एकस्मिन् कल्पे कति महायुगानि भवन्ति?
8. ज्यापिण्डानि कति संख्याकानि?
9. मध्यमभूपरिधिमानं किम्?
10. त्रिज्यामानं किम्?
11. भचक्रस्य कलामानं किम्?
12. एकस्मिन् राशौ कति अंशाः भवन्ति?
13. को नाम अधिमासः?
14. अंगारकस्य परमशरप्रमाणं किम्?
15. शरस्य परिभाषा का?
16. किं नाम विमण्डलम्?
17. का नाम क्रान्तिः?
18. महायुगे कुजस्य भगणाः कति भवन्ति?
19. प्रथमज्यापिण्डस्य मानं किम्?
20. कौ ग्रहौ केवलेन मन्दफलेन स्फुटौ भवतः?
21. चान्द्रसौरमानयोर्निरूपणं कर्तव्यम्।
22. महायुगप्रमाणं विशदयत।
23. सूक्ष्मकालस्य परिभाषा लेखनीया।
24. शीघ्रफलसाधनं सप्रमाणं लेखनीयम्।
25. कल्पप्रमाणं सविस्तरं निरूपणीयम्।
26. देशान्तरज्ञानं कथम् इति विशदयत।
27. सृष्टिकालप्रमाणं विश्लेषणीयम्।
28. मासेशवर्षेशयोरानयनं सोदाहरणं निरूपणीयम्।
29. ग्रहगतेः स्फुटीकरणं कथम् इति यथाग्रन्थं निरूपयत।
30. ज्यापिण्डसाधनविधिं सप्रमाणं निरूपयत।

